

ยาและสารเสพติด

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับยา

- ความหมายของยา
- ที่มาของยารักษาโรค
- ประเภทของยา
- การแบ่งประเภทของยาในรูปแบบต่างๆ

ความหมายของยา

- หมายถึง วัตถุที่มีมุ่งหมายสำหรับการใช้วิเคราะห์ บำบัด บรรเทา รักษาหรือป้องกันโรค หรือความเจ็บป่วยของมนุษย์ และสัตว์

ความจำเป็นในการเรียนรู้เรื่องยา

- ทุกคนต้องมีโอกาสใช้ยาเพื่อบำบัดหรือบรรเทาอาการเจ็บป่วย แต่เนื่องจากยาทุกชนิดมีทั้งคุณและโทษ การใช้โดยการขาดความรู้เบื้องต้นอาจก่อให้เกิดอันตรายได้

ที่มาของยา

1. จากแร่ธาตุ (Mineral Drugs) เช่น กำมะถัน ไอโอดีน แมกนีเซียมซัลเฟต(ดีเกลือ) เป็นต้น
2. จากสัตว์ (Animal Drugs) คือ ได้มาจากอวัยวะของสัตว์ที่มีสารสำคัญในการรักษาโรคอยู่ เช่น ดับสัตว์สามารถรักษาโรคโลหิตจางได้
3. จากพืช (Plant Drugs) คือ ได้มาจากส่วนต่างๆของพืช
4. จากการสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) ได้จากการสังเคราะห์จากธรรมชาติ เช่นมอร์ฟีน จากฝิ่น

ประเภทของยา

1. แบ่งตามหลักเภสัชวิทยา
2. แบ่งตามพระราชบัญญัติยา
3. แบ่งตามรูปแบบของยา

การแบ่งยาตามหลักเภสัชวิทยา

1. ยาทาภายนอก
2. สอร์โমন
3. วิตามิน
4. ยาลดไข้และบรรเทาอาการปวด
5. ยาแก้อาการแพ้
6. ยาป้องกันหรือต่อต้านอาการอักเสบ
7. เทอราไมซิน
8. ครอโรไมเซติน

การแบ่งยาตามพระราชบัญญัติยา

1. ยาแผนปัจจุบัน
2. ยาแผนโบราณ
3. ยาอันตราย
4. ยาควบคุมพิเศษ
5. ยาสามัญประจำบ้าน
6. ยาบรรจุเสร็จ
7. ยาสมุนไพร

ยาแผนปัจจุบัน

- คือ ยาที่มุ่งหมายสำหรับใช้ประกอบกับการรักษาโรคศิลปะแผนปัจจุบัน หรือ การบำบัดโรคสัตว์
- ยาแผนปัจจุบัน ได้แก่ ยาควบคุมพิเศษ ยาอันตราย ยาบรรจุเสร็จ และยาสามัญประจำบ้าน

ยาแผนโบราณ

- คือ ยาที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ หรือ การบำบัดรักษาสัตว์ ซึ่งยาในตำรายาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาแผนโบราณ หรือยาที่ได้รับอนุญาตใช้ขึ้นทะเบียนเป็นยาแผนโบราณ

ยาอันตราย

- คือ ยาแผนปัจจุบันที่มีอันตรายสูงกว่ายาสามัญประจำบ้าน การใช้ยานี้จึงต้องผ่านการดูแลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น แพทย์ หรือเภสัชกร ยาในกลุ่มนี้จะมีคำว่า “ยาอันตราย” ระบุไว้บนฉลากข้างภาชนะบรรจุ และจำหน่ายได้เฉพาะในร้านขายยาแผนปัจจุบันที่มีเภสัชกรแผนปัจจุบันทำหน้าที่ควบคุมดูแล หรือจำหน่ายได้ในโรงพยาบาล สถานีอนามัยหรือคลินิกที่มีแพทย์แผนปัจจุบันประจำการอยู่
- ยาอันตรายมีมากมายหลายชนิด เช่น ยาลดความดันโลหิต ยาขับปัสสาวะ ยาลดน้ำตาลในกระแสเลือด ยาต้านจุลชีพต่าง ๆ เป็นต้น

ยาควบคุมพิเศษ

- ยาแผนปัจจุบันที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย แม้จะใช้อย่างถูกต้อง ยานี้จึงต้องผ่านการ ควบคุมดูแลในการใช้จากแพทย์โดยใกล้ชิด แพทย์แผนปัจจุบันเท่านั้นที่มีอำนาจ สั่งจ่ายยาควบคุมพิเศษ เนื่องจากแพทย์ แผนปัจจุบันจะมีความรู้ว่ามีโอกาสมีความจำเป็นต้องใช้ และเมื่อใดสมควรจะต้องหยุดการใช้ยานั้น
- ตัวอย่างยาในกลุ่มนี้ เช่น ยาจำพวกทำให้ชาทั่วกาย หรือสลบ ชัลฟานีลาไมด์ น้ำมันสลอด ยาจำพวกรักษาโรคมะเร็ง ยาจำพวกทำให้ประสาทหรือจิตหลอน ยาจำพวกกัมมันตรังสี คลอแรมเฟนิคอล ยาต้านไวรัสรักษาโรคเอดส์

ยาสามัญประจำบ้าน

- คือ ยาแผนปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาสามัญประจำบ้าน

ยาบรรจุเสร็จ

- ยาแผนปัจจุบันที่ผลิตขึ้นเสร็จในรูปต่างๆ ทางเภสัชกรรมซึ่งปัจจุบันบรรจุในภาชนะหรือหีบห่อที่ปิดผนึกไว้ และมีฉลากครบถ้วนตามพระราชบัญญัตินี้

ยาสมุนไพร

- ยาที่ได้จากพืชกษชาติ หรือสัตว์ แร่ ที่ยังไม่ได้ผสมปรุงหรือแปรสภาพ

การแบ่งยาตามรูปแบบของยา

ประเภทของยาที่แบ่งตามรูปแบบของยาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ชนิดของเหลว
2. ชนิดของแข็ง

ชนิดของเหลว

1. ชาน้ำ
2. ชาแขวนตะกอน
3. ชาอีมีลชั่น
4. ชาน้ำเชื่อม
5. ยาอิลิกเซอร์
6. ยาสปิริต
7. ยาทิงเจอร์

ชนิดของเหลว

8. น้ำยาสกัด
9. ยาเจล
10. ยาแม็กมา
11. ยาโลชั่น
12. ยาลินิมেন্ট

ชนิดของแข็ง

- ขาแปปฐล มี 2 ชนิด ชนิดแข็ง ชนิดอ่อน
- ขาเม็ดแบน
- ขาเม็ดกลม
- ขาเหนียว
- ขี้ผึ้ง
- กริม
- ขาผง

สรุปเนื้อหาที่เรียนในวันนี้